

**TÁJÉKOZTATÓ
KIADVÁNY**

**GYŰLÖLET-
BŰNCSELEKMÉNYEK
ÁLDOZATAINAK**

TÁRSASÁG A ZSIBORSÁGJOGOKÉRT
TASZ

www.tasz.hu

Készült a Holland Királyság Budapesti Nagykövetségének támogatásával.

I. MI A GYŰLÖLET-BŰNCSELEKMÉNYEK LÉNYEGE?

Mi a gyűlölet-bűncselekmény?

Minden olyan bűncselekmény, amelyet a társadalom valamely csoportja iránti előítélet, intolerancia motivál.

Ide tartoznak tehát többek között a rasszizmus, homofóbia, antiszemitizmus, idegengyűlölet által motivált bűncselekmények.

Nem a gyűlölet a legpontosabb kifejezés e bűncselekmények lényegének meghatározására, hanem az előítélet, ezért angolul előítélet által motivált bűncselekményeknek is nevezik őket.

Mely társadalmi csoportokról van szó?

Jellemzően kisebbségi csoportokról, amelyek tagjait valamely közös tulajdonságuk köti össze.

Ilyen tulajdonságok például (ezeket védett tulajdonságoknak is nevezzük): etnikai, nemzeti hovatartozás, vallás, szexuális orientáció, nemi identitás, fogyatékoság.

Magyarországon leginkább veszélyeztetett (vagyis védett) csoportok: a romák; a zsidók, a leszbikus, meleg, biszexuális és transznemű emberek; a bevándorlók (külföldiek).

A sértettnek nem kell a valóságban ezekhez a csoportokhoz tartoznia: elég, ha az elkövető azt gondolja, hogy az áldozat egy olyan csoporthoz tartozik, amellyel szemben ő előítéletes, és a bűncselekményt ezért követi el.

Önmagában ugyanakkor az, ha egy bűncselekmény sértettje például meleg, roma vagy zsidó, nem jelenti, hogy ő gyűlölet-bűncselekmény áldozata lett. Ehhez az is kell, hogy az elkövető kifejezetten emiatt a tulajdonsága miatt, előítéletes indítékkal kövesse el a bűncselekményt.

Miért különösen veszélyesek ezek a bűncselekmények?

Azért, mert nemcsak a konkrét sértettre, hanem az általa megtestesített egész csoportra, és ezen túl az egész társadalomra is rossz hatással vannak: megosztják a társadalmat, feszültséget szítanak különböző csoportok között.

Éppen ezért fontos, hogy a rendőrség (illetve ügyészség) felismerje, hogy egy különösen súlyos bűncselekmény-típusról van szó.

A magyar büntetőjogban milyen gyűlölet-bűncselekmények vannak?

A magyar büntető törvénykönyv két speciális gyűlölet-bűncselekményt ismer:

- 1) **a közösség tagja elleni erőszak büntette akkor állapítható meg, ha az elkövető a sértettet előítéletes indítékkal (vagyis azért, mert egy adott csoporthoz tartozik)**
  - **bántalmazza (ami olyan becsületet sértő cselekmény, amely a testet érinti pl. ütés, rúgás, lökés, megfogás, leöntés, leköpés)**
  - **erőszakkal vagy fenyegetéssel kényszeríti valaminek a megtételére, meg nem tételére vagy eltűrésére**
  - **illetőleg akkor is, ha riadalomkeltésre alkalmas kihívóan közösségellenes magatartást tanúsít a sértettel szemben.**

A büntett csak akkor valósul meg, ha van konkrét sértettje az erőszaknak, a fenyegetésnek vagy a riadalomkeltésnek.

2) **a közösség elleni izgatást** (egyszerűbben: **uszítást**) nagy nyilvánosság előtt, jellemzően szóban követik el. Ezt a bűncselekményt olyan nyilvános beszéd valósítja meg, ami egy csoporttal szemben gyűlöletet kelt és erőszakos magatartást válthat ki a hallgatóság (közönség) tagjaiban. Itt tehát önmagában nincs fizikai erőszak vagy fenyegetés, hanem a nyilvános beszéd ezeket közvetlenül eredményezheti, másokból kiválthatja. Az uszítás nem konkrét személy, hanem egy csoport ellen irányul.

“Cigánybűnözés”-ről papolni, zsidózni, melegeken élcelődni visszataszító dolog ugyan, de önmagában egyik sem bűncselekmény. Ha viszont például egy cigányellenes tüntetésen, ahol a közönség jó része nyilvánvalóan hajlamos a cigány kisebbséggel szembeni előítéletes gondolkodásmódra, a szónok – akár burkoltan – a kisebbséggel szembeni erőszakos magatartásra szólít fel, megvalósíthatja ezt a bűncselekményt.

Különösen akkor, ha a tüntetés olyan településrész közelében zajlik, ahol köztudottan jelentős a cigány lakosság aránya, ezáltal fennáll a veszélye annak, hogy az uszító beszéd folytán a hallgatóság egyes tagjai erőszakos cselekményekre vetemednek az ott lakókkal szemben.

Más bűncselekmény nem is lehet gyűlölet-bűncselekmény?

A fentiek nem jelentik azt, hogy más bűncselekményeket, például emberölést, zaklatást, rongálást ne követhetnének el előítéletes indítékkal. Ha bizonyítható, hogy az elkövetőnek ilyen indítéka volt, a bíróságnak emiatt súlyosabb büntetést kell kiszabnia.

Ilyen eset például, amikor azért fenyegetnek meg valakit halálosan, mert meleg (zaklatás); azért gyújtják fel valakinek az autóját, mert cigány (rongálás); vagy azért gyilkolnak meg valakit, mert bevándorló (emberölés).

Mely jelek utalhatnak arra, hogy gyűlölet-bűncselekmény történt?

Egyes esetekben első látásra, más esetekben csak gondos vizsgálat után találhatunk olyan körülményeket, amelyek valószínűsíthetik, hogy az adott bűncselekmény indítéka az előítélet volt.

Ilyen körülmények például:

- *az elkövető szóbeli vagy írásbeli megjegyzései, más magatartása, amelyek előítéletre utalnak*
- *az elkövető és a sértett különböző etnikai, vallási stb. csoporthoz tartoznak*
- *az elkövető láthatóan vagy tudhatóan tagja valamely szélsőséges csoportnak*
- *a csoporthoz kötődő helyszínen (pl. egy templom, közösségi ház, műemlék közelében) vagy időpontban (pl. valamilyen vallási vagy nemzeti ünnepnapon) követték el a bűncselekményt.*

Ezekben az esetekben, illetőleg ha a sértett vagy a tanú bármely okból úgy gondolja, hogy gyűlölet-bűncselekmény történt, a nyomozásnak ki kell terjednie az előítéletes indíték vizsgálatára.

Ezért nagyon fontos, hogy ha ilyen körülmények fennállnak, azt hangsúlyosan hozzuk a rendőrség/ügyészség tudomására!

TASZ

TÁRSASÁG A SZABADSÁGJOGOKÉRT

II. MIT TEGYÜNK, HA GYŰLÖLET-BŰNCSELEKMÉNYT KÖVETEK EL ELLENÜNK? HOGYAN TEGYÜNK FELJELENTÉST?

Forduljon a rendőrséghez!

Nagyon fontos, hogy minden gyűlölet-bűncselekményt jelentsünk a rendőrségen, ne hagyjuk magunkat lebeszélni a feljelentés megtételéről, és hangsúlyozzuk az előítéletes indítékot, vagyis azt, hogy szerintünk gyűlölet-bűncselekmény történt!

Feljelentést nem csak a konkrét sértett, hanem bárki tehet.

A bűncselekményt követően, amint teheti, hívja a rendőrség központi számát (107, 112), vagy menjen be a legközelebbi rendőrkapitányságra!

Ha rendőr az elkövető, az ügyészséghez forduljon!

Mi a teendő a tett helyszínén?

Míg a rendőrség nem ér ki, a tett színhelyén semmit ne változtasson meg!

Jegyezzen meg minden fontos körülményt!

Hol? Ki/kik? Mikor? Kik látták, hallották rajtam kívül az eseményt?

Miből gondolhatták az elkövetők, hogy az adott társadalmi csoporthoz tartozom?

Volt-e a közelben térfigyelő kamera?

A tárgyi bizonyítékokat őrizze meg, ne nyúljon hozzájuk, ne töröljön le feliratot, őrizze meg a megsérült ruházatot, egyéb tárgyi bizonyítékokat! Fényképezzen, ha tud. Az elkövető azonosítására alkalmas adatokat írja fel, a tanúk nevét, elérhetőségét kérje el, írja fel!

Mi történik, ha kérkeznek a rendőrök?

A rendőrség biztosítja a helyszínt, ennek keretében – ha szükséges – lezárja a területet, rögzíti a nyomokat.

*A feljelentést megteheti szóban a rendőrnél, aki kiszáll, de a rendőr meg is kérheti rá, hogy fáradjon be a kapitányságra a feljelentés rögzítéséhez.
Amennyiben tart attól, hogy az eljárás megindítása miatt a támadó esetleg bosszút áll, kérheti a rendőrségen adatainak (lakcímének, nevének) zárt kezelését.*

Hogyan tegyünk feljelentést, ha nem hívtunk rendőrt a helyszínre?

Legjobb, ha írásban tesz feljelentést.

Írja le részletesen, hogy mi történt. Vigye magával 2 példányban a rendőrségre, vetesse át (az egyik példány maradjon Önnél a rendőrségi ügyintéző aláírásával), vagy adja postára ajánlott, tértivevényes küldeményként. Ilyen esetben is őrizzen meg magának egy példányt.

Ha szóban teszi a feljelentést, ezt bármelyik rendőrkapitányságon megteheti, de célszerű az elkövetés helye szerinti rendőrségre menni.

*Alaposan olvassa el az arról készült jegyzőkönyvet, mielőtt aláírja!
Merje jelezni, ha valami kimaradt!
Kérjen egy másolati példányt (ez oldalanként 100 forint illetékbélyegbe kerül).
Vigyen magával valakit, ha egyedül nem érzi biztonságban magát.
Hangsúlyozza, hogy Ön szerint gyűlölet-bűncselekmény történt,
az erre utaló jeleket sorolja fel!*

Mit célszerű tartalmaznia a feljelentésnek?

- az Ön adatait, a cselekmény időpontját, helyszínét
- részletesen azt, hogy mi történt
- azokat a körülményeket, amelyek miatt Ön szerint gyűlölet-bűncselekmény történt
- az elkövető leírását
- a tárgyi bizonyítékok felsorolását, a tanúk nevét, elérhetőségét
- zárt adatkezelés ígényét

Mi a teendő, ha a bűncselekmény elkövetése folytán sérülése keletkezett?

Ebben az esetben látteleletet kell készíttetni, mert ezzel lehet a legegyszerűbben bizonyítani a sérülés bekövetkeztét.

Kérje meg a rendőrt, hogy küldje el az orvoshoz! Ebben az esetben a láttelelet ingyenes. Ha maga kéri a láttelelet elkészítését, azért fizetni kell (jelenleg 3300 Ft-ot).

Mit tehet, ha a rendőrség nem járt el megfelelően?

Ha a rendőrség Ön szerint nem járt el megfelelően...

például: nem vették komolyan a bejelentését, nem jöttek ki a helyszínre, nem vették fel pontosan a feljelentést, nem biztosították a helyszínt, nem rögzítették a nyomokat, stb.

...tegyen panaszt!

A panaszt a rendőrkapitányság vezetőjénél 30 napon belül teheti meg, vagy amennyiben alapjogát (pl. emberi méltóságát, személyi szabadságát, az egyenlő bánásmód követelményét) sértette a rendőri intézkedés vagy annak elmulasztása, 8 napon belül a Független Rendészeti Panasztestülethez is fordulhat.

Forduljon civil szervezetekhez is!

A kiadvány hátoldalán megtalálható civil szervezetek számára nagyon fontos, hogy tudjanak arról, ha gyűlölet-bűncselekmény történik, és arról is, hogy ezekben hogyan járnak el a hatóságok. Ezért kérjük, hogy vegye fel a kapcsolatot a hátoldalon szereplő szervezetek valamelyikével.

III. A BÜNTETŐELJÁRÁS

Mi történik a nyomozás során?

A feljelentés alapján megkezdődik a nyomozás, kivéve, ha a nyomozó hatóság elutasítja a feljelentést (erről határozatot küld).

Ha Ön sértettként tett feljelentést, és a feljelentés elutasítását alaptalannak tartja, tegyen panaszt! Erre 8 napja van a határozat kézbesítésétől (jegyezze fel, hogy mely napon vette át a postástól).

A panaszt az ügyészség bírálja el, amely vagy elutasítja azt, vagy elrendeli a nyomozást. Ha elutasítja a panaszt, és ismert a gyanúsított személye, akkor bizonyos esetekben Ön 60 napon belül pótmagánvádlóként léphet fel, vagyis az ügyész helyett képviselheti a vádat. Erről a határozatban tájékoztatják. Ilyenkor a jogi képviselet kötelező.

Ha elrendelik a nyomozást, Önt mint sértettet ki fogják hallgatni tanúként. Az idézés alapján köteles megjelenni és az igazat mondani. A kihallgatásáról készült jegyzőkönyvet alaposan olvassa el, mielőtt aláírja! Ragaszkodjon hozzá, hogy minden pontosan legyen benne, amit elmondott, különösen az előítélet indítékra utaló körülmények és az, hogy Ön szerint gyűlölet-bűncselekmény áldozata lett!

Sértettként kérheti a rendőrségtől illetve az ügyészségtől, hogy tájékoztassák a jogairól! Kérheti lakcíme vagy akár neve zártan kezelését, ebben az esetben csak az eljáró hatóságok ismerik az Ön személyes adatait.

Előfordulhat, hogy a nyomozó hatóság megszünteti vagy felfüggeszti a nyomozást. Ha Ön szerint alaptalanul tette, tegyen panaszt! Erre 8 napja van.

Ezt a panaszt is az ügyészség bírálja el. Ha alaposnak találja azt, elrendeli a nyomozás folytatását, különben elutasítja a panaszt. Ilyenkor – bizonyos esetekben – szintén pótmagánvádlóként léphet fel a sértett.

Hogy van vége a nyomozásnak? Mi történik utána?

A nyomozás legfeljebb két évig tarthat, jellemzően 6-12 hónapon belül szokott befejeződni. A nyomozás végén – ha azt nem szüntetik meg vagy nem függesztik fel - a nyomozó hatóság iratismertetést tart a vádlott és védője számára. Ezt követően a sértettet is értesítik, aki az őt érintő iratok tartalmát ismerheti meg.

Sajnos ez az értesítés néha elmarad, ezért érdemes időnként érdeklődni a rendőrségen telefonon aziránt, hogy mikor lehet majd megtekinteni az iratokat.

Ezután az ügyész eldönti, hogy vádat emel-e. Ha nem emel vádat, ezellen a sértett megintcsak **panasszal élhet 8 napon belül**, kivéve akkor, ha megrovással zárják le az ügyet, vagy elhalasztják a vádemelést.

Ha az ügyész vádat emel, a bíróság fogja eldönteni, hogy a vádlott bűnös-e, és ha igen, milyen bűncselekményben. A bíróság a sértettet szintén kihallgatja tanúként. Az idézés alapján meg kell jelenni, és a bíróságon is tanúvallomást kell tenni.

Nagyon fontos, hogy a bíróság előtt is hangsúlyozzuk, hogy szerintünk gyűlölet-bűncselekmény történt, vagyis azt, hogy valamely csoporthoz tartozásunk miatt követték el ellenünk a bűncselekményt.

IV. JOGI KÉPVISELET, TANÁCSADÁS

Lehet-e a sértettnek ügyvédje?

Igen, lehet, az ügyvéd ilyenkor sértetti képviselő.

Képviselőként ügyvéden kívül nagykorú hozzátartozó vagy a sértettek képviseletét ellátó civil szervezet is eljárhat. Minden esetben írásban kell meghatalmazást adni a képviselőnek.

Képviselő nélkül is joga van a sértettnek például ahhoz, hogy

- az őt érintő nyomozati iratokba betekintsen, azokról másolatot kérjen
- indítványokat, észrevételeket tegyen
- a feljelentés elutasítása, a nyomozás megszüntetése miatt panasszal éljen.

Jár-e ingyen és kinek, milyen alapon jogi képviselő?

Az állam törvényben meghatározott jövedelmi és vagyoni viszonyok fennállása esetén pártfogó (ingyenes) ügyvédi képviseletet biztosít a sértett számára.

Az eziránti kérelem feltételeiről tájékozódjon a megyei kormányhivatal Igazságügyi Szolgálatán belül működő Jogi Segítségnyújtó Szolgálatnál (az elérhetőségeket a hátoldalon találja), ahol telefonon vagy személyesen, ingyenesen tájékoztatják a lehetőségekről, és itt tudja a szükséges nyomtatványokat is beszerezni.

A támogatás igénybevételéhez szükséges kérelem-nyomtatványt innen is letöltheti:

<http://www.kimisz.gov.hu/alaptev/nepugyvedje/kerelem>

A kérelem díj- és illetékmentes.

Kiktől kérhet jogi tanácsot ügyében?

Jogi tanácsot kérhet ingyenesen a hátoldalon szereplő jogvédő szervezetektől, továbbá a megyei/fővárosi kormányhivatalok Igazságügyi Szolgálatán belül működő Jogi Segítségnyújtó Szolgálatokon (az elérhetőségeket a hátoldalon találja).

TASZ

TÁRSASÁG A SZABADSÁGJOGOKÉRT

V. SEGÉLY, KÁRENYHÍTÉS, KÁRTÉRÍTÉS

A megyei/fővárosi kormányhivatalok Igazságügyi Szolgálatán belül működő Áldozatsegítő Szolgálatok (az elérhetőségeket a hátoldalon találja) ingyenesen tájékoztatást nyújtanak többek között az áldozat büntetőeljárásbeli jogairól és kötelezettségeiről, az igénybe vehető támogatásokról, ezek igénylésének feltételeiről, módjáról, egyéb igénybe vehető ellátásokról, jogérvényesítési lehetőségekről.

SEGÉLY, KÁRENYHÍTÉS

A tájékoztatáson felül az Áldozatsegítő Szolgálatok az alábbi szolgáltatásokat nyújtják:

- 1. A bűncselekmény áldozatának **AZONNALI PÉNZÜGYI SEGÉLYT** folyósíthatnak annak érdekében, hogy legalapvetőbb szükségleteit fedezni tudja (szállás, ruhanemű, utazás, élelmiszer, gyógyszer stb.). Az Igazságügyi Szolgálat az azonnali pénzügyi segély kérdésében méltányossági döntéssel határoz, amely nem szociális rászorultságon, hanem a bűncselekmény következtében kialakult helyzet mérlegelésén alapul. Az egyszeri segély maximális összege évente változik, 2012-ben ez legfeljebb 87.118 Ft lehet.*

NAGYON FONTOS, hogy az azonnali pénzügyi segélyért a bűncselekmény elkövetését követő **5 napon belül** lehet csak folyamodni, írásbeli kérelemben, amelyet innen lehet letölteni:

<http://www.kimisz.gov.hu/alaptev/aldozatsegito/kerelem>

- 2. ÁLLAMI KÁRENYHÍTÉS** a szándékos, személy elleni erőszakos bűncselekmények áldozatait illeti meg, a gyűlölet-bűncselekmények áldozatait is csak abban az esetben, ha a bűncselekmény folytán súlyos fizikai károsodás következett be. Kárenyhítésre a bűncselekmény közvetlen fizikai sértettjei és hozzátartozóik jogosultak, valamint az a személy is, aki a bűncselekmény következtében elhunyt sértett eltemetetéséről gondoskodott. Feltétele továbbá az áldozat rászorultsága, amit jövedelmi viszonyai határoznak meg.

Az állami kárenyhítést a bűncselekmény elkövetését követő három hónapon belül lehet írásbeli kérelemben igényelni. A kérelem letölthető innen:

<http://www.kimisz.gov.hu/alaptev/aldozatsegito/kerelem>

További részleteket itt talál:

<http://www.kimisz.gov.hu/alaptev/aldozatsegito>

KÁRTÉRÍTÉS

A sértett a bűncselekmény folytán keletkezett anyagi és nem anyagi kárának megtérítését kérheti az elkövetőtől. A büntető bíróság előtt is kérhetjük a kár megtérítését, ezt polgári jogi igény előterjesztésének nevezik. A büntető bíróságok azonban jellemzően – hacsak nem nagyon egyszerűen kiszámítható a kár összege - úgy döntenek, hogy nem bírálják el a kártérítési igényt, és javasolják, hogy indítsunk emiatt külön polgári (kártérítési) pert az elkövetővel szemben.

A kár összegét a sértettnek kell megjelölni és igazolni, ezért nagyon fontos, hogy tétélesen fel tudjuk sorolni és lehetőleg okirattal (számlával, igazolással) tudjuk bizonyítani a minket ért anyagi kár mértékét.

VONATKOZÓ JOGSZABÁLYOK

A büntető törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény

A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény

A rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény

A jogi segítségnyújtásról szóló 2003. évi LXXX. törvény

A bűncselekmények áldozatainak segítéséről és az állami kárenyhítésről szóló 2005. évi CXXXV. törvény

Az áldozatsegítő támogatások igénybevételének részletes szabályairól szóló 1/2006. (I.6.) IM rendelet

FONTOS ELÉRHETŐSÉGEK

Rendőrség: 107 vagy 112
(ha azonnali reakciót vár a rendőrségtől)

TELEFONTANÚ (a rendőrségen belül működő szolgáltatás) **06-80-555-111** ingyenesen hívható zöld szám
(ha névtelenül kíván bejelentést tenni, és nem vár azonnali intézkedést a rendőrségtől)

Kormányhivatalok Igazságügyi Szolgálat (ezen belül: **Jogi Segítségnyújtó Szolgálat, Áldozatsegítő Szolgálat**)
<http://www.kormanyhivatal.hu/hu/szakigazgatasi-szervek/igazsagugyi-szolgalat>
(válassza ki az általános tájékoztató alatt a megfelelő megyét)

TANÁCSOT, JOGSEGÉLYT NYÚJTÓ CIVIL SZERVEZETEK:

Amnesty International Magyarország
1064 Budapest, Rózsa u. 44.
Tel/Fax: (06-1) 3214799
office@amnesty.hu

Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Jogvédő Iroda
1447 Budapest, Pf. 510
Tel: (06-1) 3038973, Fax: (06-1) 3144998
info@neki.hu

Háttér Társaság a Melegekért
1380 Budapest, Pf. 1055
Tel/Fax: (06-1) 3292670
hatter@hatter.hu

Társaság a Szabadságjogokért
1136 Budapest, Tátra u. 15/b.
Tel: (06-1) 2090046 Fax: (06-1) 2790755
tasz@tasz.hu

Magyar Helsinki Bizottság
1054 Budapest Bajcsy-Zsilinszky út 36-38.
Tel: (06-1) 3214323, Fax: (06-1) 3214327
helsinki@helsinki.hu

Kiadta a Társaság a Szabadságjogokért (TASZ) 2012-ben.
1% adószám: 18067109-1-42
Számlasszám: 11100104-18067109-10000001